

ARVOSTELLUT KIRJAT

61 Sari Kivistö ja Sami Pihlström: *Sivistyksen puolustus – Miksi akateemista elämää tarvitaan?* Gaudeamus 2018. ● Iina Koskinen

62 Juha Suoranta: *C. Wright Millsin sosiologinen elämä*. Vastapaino 2018. ● Ulla-Maija Salo

65 Riku Neuvonen: *Sananvapauden historia Suomessa*. Gaudeamus 2018. ● Jari Sedergren

66 Tommi Kotonen: *Politiikan juoksuhaudat. Äärioikeistoliikkeet Suomessa kylmän sodan aikana*. Atena 2018. ● Pauli Heikkilä

67 Vuento, Matti: *Myrkyjen maailma. Nuolimyrkystä sariiniin*. Gaudeamus 2017. ● Pauliina Raento

69 Klaus Karttunen: *Vuosisata Aasiaa ja Afrikkaa. Suomen Itämainen Seura 1917–2017*. Suomen Itämainen Seura 2017. ● Kalevi Koukkunen

70 Seppo Parkkinen, Juho Paukkunen ja Ilkka Teräs: *Suomen kimalaiset*. Docendo 2018. ● Mattias Tolvanen

Akateeminen elämänmuoto uhattuna

Sari Kivistö ja Sami Pihlström: *Sivistyksen puolustus – Miksi akateemista elämää tarvitaan?* Gaudeamus 2018.

Akateeminen elämänmuoto on uhattuna ja *Sivistyksen puolustus* kertoo, miksi se on vaarallista. Sari Kivistön ja Sami Pihlströmin pamfletti on parhaimmillaan muistuttaessaan, kuinka tärkeää on totuuden tavoittelu tieteen- on ensisijaisena päämääränä ja kuinka humanististen ja yhteiskuntatieteiden kriittisen tehtävän ymmärtäminen on myös tärkeää ratkaisukeskeisen tiedepolitiikan paineessa. Sen sijaan kirjoittajien näkemys tieteenekijöiden suhteesta tiedeviestintään ja erityisesti uusiin sosiaalisen median viestintäkanaviin on tiedeviestinnän tutkimuksen näkökulmasta ongelmallinen.

Sivistyksen puolustus on aikalaiskritiikki, joka piirtää synkähkön kuvan tutkijan työn nykytilasta. Asiantuntijuuden laventuminen ja populistin nousu nakertavat tutkijoiden auktoriteettia. Asiantuntijan aseman saavuttamiseen ei tarvita tieteellistä loppututkimtoa, ja tunnepohjaiset argumentit kiinnostavat totuutta enemmän, varsinkin jos ne osaa esittää vetävästi sosiaalisessa mediassa. Yliopistot kamppailevat vaikuttavuuspainei-

den alla, minkä seurauksena tieteen autonomaan puututaan, eikä tutkija saa enää määrittellä tutkimuskohteitaan itse. Monitieteisyys ja yhteisartikkelit julkaisemisen trendinä haastavat erityisesti humanistisen tutkimuksen työskentelytapoja ja osin myös tieteenalan arvostusta.

Kivistö ja Pihlström esittävät sivistyksen puolustamiseksi arvoja, asenteita ja käytäntöjä. Tieteen tärkeimmät arvot ovat totuuden tavoittelu ja akateeminen vapaus. Tutkijoiden tulisi omaksua ”avoimen elitismen” asenne. Siinä tieteellisen koulutuksen asian- tuntijoilla on auktoriteettiä kertoa, miten sivistyksen jatkuminen yhteiskunnassa taataan. Sivistyksen takeeksi tarvitaan monografian ja kirjasto- jien kunnianpalautusta.

Avoimen elitismen asenteeseen sisältyy tärkeä viesti siitä, että tieteenekijöillä pitäisi olla itsemääräämisoikeus siihen, mitä he tutkivat. Tieteen autonomian puolustuksen tarve korostuu aikana, jolloin rahoituksella pyritään ohjaamaan tutkimusta yhteiskunnan määrittelemiin ongelmiin. Kuten kirjoittajat toteavat, koskaan ei tiedetä, mikä tutkimustulos on lopulta kestävin. Siksi tutkimuksen ei pidä tuottaa yksinomaan ratkaisuja yhteiskunnan määrittelemiin haasteisiin. Tutkimuksessa pitää jättää tilaa kysymyksille, joita ei ennen osattu kysyä. Kun tutkimukselta toivotaan ratkaisuja yhteiskunnan määrittelemiin ongelmiin, kritiikkiin pyrkivillä yhteiskuntatieteillä ja ihmistieteillä on vaikeuksia lunastaa paikkansa. Kirjoittajien mukaan vaikuttavuutta edistäisi erilaisten akateemisten äänten ja moneuden arvostaminen osana tiedepolitiikkaa. Totuuden tavoittelun pitäisi olla tieteenekoa määrittelevä arvo, ei trendikäs ratkaisukeskeisyys.

Kirjoittajat kritisoivat uusia tiedeviestinnän trendejä, kuten haastekilpailuja, joissa omaa tutkimusta ”pitchataan” eli esitellään tiiviisti, ja tutkijoiden toimimista asiantuntijana sosiaalisessa mediassa. Kirjoittajien mukaan tieteen

populaari ja jännittävä viihteellisyys sekä tutkijan somebrändin rakentaminen jättävät varjoon ”tututta tavoittelevan kirjaviisaan”. Lisäksi se vie kallisarvoista aikaa tutkimukselta.

Jos tiedeviestintä ei edistä uraa, se toki vie resursseja tutkimukselta. Julkinen keskustelu on kuitenkin juuri se areena, jossa käydään kamppailua totuuksista ja jossa sivistystä pitäisi puolustaa. Hyvin toteutettu tiedeviestintä tekee tiedettä sekä tutkimukseen perustuvia uusia näkökulmia ja kysymyksenasetteluita näkyväksi yhteiskunnassa. Uudet viestintäteknologiat tarjoavat tähän alustoja. Kun toimitaan alustoilla, joissa kuka tahansa tutkijayhteisön ulkopuolinen jäsen voi olla suoraan yhteydessä tutkijaan, avoin elitismi ei ole paras asenne sivistyksen puolustamiseen. 2010-luvulta lähtien tiedeviestinnän tutkimuksessa on alettu puhua paradigmaattisesta murroksesta tai demokraattisesta käänteestä. Siinä valistamisen sijaan korostetaan vuoropuhelua ja aktiivista osallistumista keskusteluun julkisen keskustelun tasaveroisena jäsenenä – ei ylhäältä käsin.

Erilaiset viestintätaidot, kuten vuorovaikutus sosiaalisessa mediassa, ovat yhä keskeisempiä työelämätaitoja kaikilla asiantuntijaloilla. Yliopistomaailma ei ole erillinen saareke. Jokainen tutkija voi etsiä itselleen sopivat viestintä- ja vuorovaikutusmuodot. Jos Twitter ja haastekilpailut eivät tunnu luonteeltaan persoonan tai tieteenalan tähden, keskusteluun voi osallistua edelleen kirjoittamalla yleistajuisia tietokirjoja.

Tutkijoiden tärkeimpiä yhteiskunnallisia tehtäviä ovat kritiikin ja vallitsevan diskurssin kyseenalaistaminen. *Sivistyksen puolustus* osoittaa hyvin, miten humanistisella tutkimuksella vaikutetaan tarjoamalla uusia kysymyksenasetteluita vakiintuneiden puheenparisien tilalle.

IINA KOSKINEN

Kirjoittaja toimii tutkimuksella vaikuttamisen asiantuntijana Demos Helsingissä.